

Meer melk in de tank door bioveilig werken

Bioveiligheid is belangrijk om insleep van besmettelijke ziekten te voorkomen, maar houdt ook in dat binnen het bedrijf minder verspreiding is van aandoeningen. Dat komt de gezondheid en melkproductie ten goede. Serieus omgaan met bioveiligheid is daarom volgens experts bevorderlijk voor het bedrijfsresultaat.

TEKST GRIETJE DE VRIES

De lijst van dierziekten die via een virus, bacterie of parasiet kunnen ontstaan op een melkveebedrijf, is lang. Erg lang, als je het aan Koen De Bleecker, dierenarts bij Dierengezondheidszorg Vlaanderen (DGZ), vraagt. ‘De lijst is oneindig groot, denk aan ibr, bvd, paratbc, salmonella en ga maar door. Besmettelijke ziekten die je zeker niet op je bedrijf wilt krijgen.’

Voor ziekte-insleep van buitenaf zijn maatregelen voor bioveiligheid en hygiëneprotocollen belangrijk, maar bioveiligheid levert veel meer op dan alleen het buitenhouden van ziekten. ‘Vrij zijn van grote ziekten van buitenaf is één, maar het gaat ook om het vermijden van verslepen van infectieziekten tussen de dieren’, vertelt De Bleecker. Het is moeilijk om daar een directe waarde aan toe te kennen, maar dat bioveiligheid wat oplevert voor het bedrijfsresultaat, is niet lastig te beredeneren.

‘Er komt geen nota aan het eind van het jaar met wat er is bespaard, maar besef dat een ziekte-uitbraak als bvd een schadepost kan worden die in de tienduizenden euro’s loopt’, weet GD-dierenarts Frederik Waldeck. ‘Koeien met een infectie onder de leden leveren daarnaast in op melkproductie, ook als er geen duidelijke ziekteverschijnselen zichtbaar zijn. En onderschat niet het belang van werkplezier: met gezonde koeien is het een stuk leuker om elke ochtend naar de stal te lopen dan wanneer je met zieke koeien te maken hebt.’

Levensduur omhoog door hygiëne

Een hogere melkproductie is een van de resultaten die volgens Jeroen Veron is geboekt op het nieuwe HyCare-melkveebedrijf van MS Schippers in Bladel. ‘Begin 2019 begonnen we hier met melken op de HyCare-manier. Dat

Tips om bioveiligheid te verbeteren

- Koop liever geen dieren aan en doe jongveeopfok zelf.
- Toch dieren aankopen? Zet nieuwe dieren in afzondering en onderzoek bloed én melk.
- Voorkom direct diercontact aan de draad in de wei.
- Geef kalveren een eigen emmer en speen en houd die schoon.
- Desinfecteer kalverhokken na gebruik.
- Laat de veehandelaar niet toe in de stal.
- Scheid verschillende leeftijdsgroepen.
- Bied schone bedrijfskleding aan.
- Maak laarzen schoon voor je een andere groep bezoekt.
- Stel een hygiëneprotocol op, maak dat zichtbaar en wijs erfbetreders op het protocol.
- Maak het makkelijk om het protocol te kunnen opvolgen.

Hoe bioveilig is jouw bedrijf?

Kom erachter via biocheck.ugent.be/nl

Een erfbetreder wast zijn handen voor hij de stal ingaat

Een andere groep bezoeken? Dan eerst laarzen reinigen

houdt in dat we veel maatregelen hebben getroffen om dierziekten buiten de stal te houden. Binnen de stal voorkomen we versleef van ziekte en kruisbesmetting door zo hygiënisch mogelijk te werken. Dat heeft er in een jaar tijd toe geleid dat de jaarlijkse melkproductie 1000 kg omhoog is gegaan, zonder dat we iets aan het rantsoen hebben aangepast', vertelt Veron. 'We zien op andere bedrijven die HyCare-maatregelen toepassen, ook dergelijke effecten. Vooral bij hoogproductieve bedrijven zien we snel verbetering', laat de HyCare-specialist weten. Hij

vergelijkt de huidige stand van de melkveehouderij met de verbeteringen in hygiëne bij de menselijke bevolking in de 19e eeuw. 'Met de sanitaire revolutie ging de levensduur van mensen met stappen vooruit. Die stappen hebben we op bepaalde punten in de melkveehouderij ook gezet, maar we kunnen nog veel verder gaan. Vooral nu bedrijven steeds groter worden en de koeien met grotere aantallen bij elkaar zitten, spelen hygiëne en bioveiligheid een hoofdrol. Ik denk daarom dat we over tien jaar zien dat melkveebedrijven veel meer conform de HyCare-me-

Pieter Maes: 'Hoe meer melk er naar de tank gaat, hoe beter'

In 2017 won Pieter Maes, melkveehouder in het Vlaamse Melsele met 75 koeien en bijbehorend jongvee, de eerste Bioveiligheid Award. Deze award is een initiatief van DGZ om bioveiligheid op rundveebedrijven te verbeteren. 'We deden aan de verkiezing mee, omdat we nieuwsgierig waren naar hoe we bioveiligheid op het bedrijf verder kunnen verbeteren, dus vooral omdat we graag verder willen leren. Dat we wonnen, was een erg leuke verrassing, dan weet je dat je als bedrijf al goed bezig bent', aldus Maes.

Om besmetting van het bedrijf van buitenaf te voorkomen komt de veehandelaar niet in de stal en zeker niet bij de jonge vaarskalveren. Ook koopt Maes geen dieren aan en draagt iedereen op het erf bedrijfskleding. 'Daar-

naast onderzoeken we direct wat de oorzaak is van ziekte als er een dier ziek is. In mijn ogen is het belangrijk daar niet lang mee te wachten, omdat in die tijd andere dieren ook besmet kunnen raken.'

Het is volgens Maes veel preventief werk, maar dat is allemaal de moeite waard. 'Als een koe gezond is, ben ik als boer ook tevreden. Je hebt dan geen gedoe met antibiotica en koeien apart melken. Hoe meer melk er naar de tank gaat, hoe beter', verklaart Maes. Hij staat altijd open voor nieuwe ontwikkelingen, maar het moet ook niet te ver gaan. 'De puntjes op de i zetten is goed, maar het moet wel menselijk blijven en ons in staat stellen om plezierig te blijven werken. Maar sommige aanpassingen zijn zeker de moeite waard.'

thode gaan werken dan nu en dat ze daarmee de levensduur van melkvee verhogen', denkt Veron.

Onderlinge besmetting voorkomen

Hoe goed een melkveebedrijf presteert op het gebied van bioveiligheid is inzichtelijk te krijgen door bijvoorbeeld de biocheck van Universiteit Gent. Hiervoor vul je als veehouder een vragenlijst in, waarna een rapport wordt opgemaakt en er een cijfer wordt bepaald. 'De weging van de criteria verschilt. Zo weegt direct contact tussen dieren het zwaarst. Daaronder valt bijvoorbeeld de aankoop van nieuwe dieren, want dat is een groot risico voor de bioveiligheid van het bedrijf', legt Bert Damiaans, postdoctoraal onderzoeker aan Universiteit Gent, uit.

Ook het goed uitvoeren van het in quarantaine zetten van dieren is een zwaarwegende factor, net als het voorkomen van direct contact tussen verschillende leeftijdsgroepen. 'Kalveren hebben een veel zwakkere weerstand. Wanneer die in contact komen met oudere dieren die een infectie hebben zonder er last van te hebben, kan dat bij kalveren juist wel ziekte opleveren, zoals door coccidiose en cryptosporidium. Dat wil je voorkomen', aldus Damiaans. Ook onderlinge besmetting van kalveren telt hierin mee. Kalverhokjes ontsmetten voordat een nieuw kalf erin komt, is volgens Damiaans geen overbodige luxe.

Besmetting via mest

Ook mest schuiven valt onder bioveiligheid, vindt Damiaans, wat wordt beaamd door Jeroen Veron. 'Door roosters schoon te houden voorkom je veel klauwinfecties. In de mest zitten bacteriën die infecties als mortellaro kunnen verspreiden. Door schone roosters en door ook de kanten en hoeken van de stalvloer vrij te maken van mest en te desinfecteren, is er veel winst te behalen in het voorkomen van klauwaandoeningen. Als het kan, breng dan ook een coating aan op het beton, zoals onder het voerhek of op de dichte vloerdelen waar vee loopt. Beton absorbeert goed, ook bacteriën kunnen erin huizen', geeft Veron aan. Hij geeft daarbij aan dat drinkwaterkwaliteit en hygiëne rondom het melken ook een rol spelen in de verspreiding van bacteriën.

Mest speelt daarnaast ook buiten de eigen stal een belangrijke rol in de bioveiligheid. 'Er zijn veel ziekten makkelijk overdraagbaar via mest, bijvoorbeeld als deze aan kleding zit. Het is in mijn ogen dan ook niet meer van deze tijd om van bedrijf naar bedrijf te gaan in dezelfde overall, waar mest van andere bedrijven op zit. Het aanbieden van schone bedrijfskleding is een belangrijke maatregel om het risico op besmetting te verkleinen', geeft dierenarts Frederik Waldeck aan.

Ook Ianthe Brussen-Moens, ki-specialist bij CRV en vooreen dierenarts in Oost-Nederland, zag in haar tijd als dierenarts dat mest een belangrijke rol speelt in het verspreiden van dierziekten. 'Denk bijvoorbeeld aan het lenen van de veewagen van de buurman. Via zoiets kleins kun je echt een ziekte binnenslepen of verspreiden naar collega-melkveehouders', vertelt Brussen-Moens. 'Als veehouder ben je natuurlijk liever niet verantwoordelijk voor een dergelijke verspreiding, maar toch gebeurt het.'

Wijs op het hygiëneprotocol

Dat iedereen zijn best moet doen, is misschien wel de belangrijkste, maar ook lastigste voorwaarde van bioveiligheid op het bedrijf. 'Als je het hebt over bedrijfskleding, is het de verantwoordelijkheid van de veehouder om schone laarzen en overalls aan te bieden. Daarnaast is het de verantwoordelijkheid van bijvoorbeeld inseminatoren, klauwverzorgers en dierenartsen om die daadwerkelijk aan te trekken', vertelt Brussen-Moens.

Het lastigste van een goed bioveiligheidsprotocol is om je eraan te houden. De tip van Veron is om het jezelf en andere mensen op het erf zo makkelijk mogelijk te maken. 'Daar waar ontsmetting van laarzen en het dragen van bedrijfskleding het belangrijkste is, moet ook de plek zijn waar je laarzen kunt ontsmetten of schone bedrijfskleding kunt aantrekken. Zodra je ergens voor moet teruglopen, is de kans groter dat je het niet doet', geeft Veron aan. 'Daarnaast is het goed om zichtbaar te maken dat je bedrijf een hygiëneprotocol heeft. Zo weten mensen waar ze aan toe zijn, en je kunt er makkelijk op wijzen.' Het opstellen van een hygiëneprotocol is uiteindelijk aan de veehouder zelf en hangt af van wat er op het bedrijf mogelijk is. 'Uiteindelijk valt heel veel onder bioveiligheid en op elk bedrijf zijn andere maatregelen mogelijk. Maar het gaat er uiteindelijk om dat je op je eigen bedrijf minder infecties en minder zieke dieren krijgt', vertelt Damiaans. 'Dus waarom zou je het niet doen?' |

Extra foto's online

Meer beelden van bioveiligheidsmaatregelen in de HyCare-stal zijn te vinden op onze website.

[Fotoserie op veeteelt.nl](https://veeteelt.nl)